

2. Куценко В. І. Соціальний вектор економічного розвитку : монографія / під наук. ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НАН України Б. М. Данилишина. Київ : Наукова думка, 2010. 736 с.

3. Васильєва Н. В. Сервісна держава: різноманітність розуміння та проблемність побудови. Університетські наукові записки. 2017. № 61. С. 279–288. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2017_1_30.

*Зінченко Ю.Ю., СВО Магістр, спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Науковий керівник: к. е. н., доцент Сердюк О.І.*

ПРОЗОРИСТЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ПОІНФОРМОВАНІСТЬ ГРОМАДЯН ПРО ЇХ ДІЯЛЬНІСТЬ

Доступ до інформації є невід'ємною частиною демократії, оскільки сприяє участі громадськості в суспільному житті, підзвітності публічних службовців та прозорості органів влади загалом. Ми розуміємо рівень поінформованості громадян, їх об'єднань про наміри, рішення та дії органів місцевого самоврядування, розуміння обумовленості, змісту та значення політичних дій органів місцевого самоврядування, також своїх прав і свобод як прозорість діяльності муніципалітетів [1].

Для здійснення аналізу прозорості влади скористаємося дослідженнями українського представництва міжнародної антикорупційної мережі Transparency International в рамках проекту «Розбудова прозорості в містах України», що втілюється за підтримки Фонду Демократії ООН. Реалізація даного проекту відбувається з метою управління практичним досвідом щодо запобігання та подолання корупції в місцевих органах самоврядування.

У міжнародному дослідженні представлено рейтинг 100 найбільших міст України. Станом на 2020 р. дещо змінилися лідери. Найпрозорішими стали міста Маріуполь (з 28,1 абсолютних бали в 2017 р. до 86,6 в 2020 р., далі так само), Львів (із 59,7 до 85,2), Дрогобич (із 46,2 до 78,1), Вінниця (з 48,9 до 76,0), Тернопіль (з 33,5 до 75,1), Кам'янське (з 26,5 до 74,9), Покров (з 18,3 до 74,8), Бахмут (з 27,3 до 73,1), Дніпро (з 25,5 до 71,9), Володимир-Волинський (з 34,6 до 71,6) [2]. Одразу два міста потрапили до категорії «прозорих» – це Маріуполь і Львів. 57 міст показали позитивний приріст балів, лідером 2020 р. з приросту балів у Рейтингу прозорості став Володимир-Волинський, який додав до показників 2019 р. 22 бали.

Розглянемо детальніше прозорість та публічність шести міст Полтавської області, які теж були досліджені українським представництвом міжнародної антикорупційної мережі Transparency International, а саме: Полтава, Кременчук, Горішні Плавні, Миргород, Лубни (табл. 1).

Найбільш прозорим містом в 2020 р. є Кременчук (60,2 бали, 20 місце), практично рівні позиції міст Полтави, Горішніх Плавнів та Миргорода (55-57 місця у рейтингу), найменш прозорим є місто Лубни (36,1 бал, 77 місце у

рейтингу). П'ять з шести міста Полтавської області мають показник прозорості та публічності органів влади вище середнього.

Загальний бал прозорості кожного з аналізованих міст Полтавської області зростає: Полтава – 44,4 в 2020 р. проти 23,5 в 2017 р.; Кременчук – 60,2 проти 49,6; Горішні Плавні – 44,1 проти 35,8; Миргород – 43,8 проти 31,6; Лубни – 36,1 проти 15,3. Проте, у 2020 р. в порівнянні з 2017 р. посіли значно нижчі місця в рейтингу Кременчук (20 проти 8), Горішні Плавні (56 проти 21), Миргород (57 проти 44), що пов'язано з розширенням вибірки та значно більшими темпами зростання показників прозорості інших міст. Дещо покращили свої позиції міста Полтава (55 проти 67) та Лубни (77 проти 96).

Чим вищий Рейтинг прозорості міста, тим важче виконати показники. Захопити перші позиції важче, ніж їх зберегти – визнають керівники досліджень.

Таблиця 1

Показники прозорості міст Полтавської області у загальному рейтингу серед 100 міст України, 2020 р.

Назва міста	Макс. бал	Кременчук	Полтава	Горішні Плавні	Миргород	Лубни
Місце		20	55	56	57	77
Рейтинг	100	60,2	44,4	44,1	43,8	36,1
1. Інформація про роботу органів місцевої влади	10	5,2	3,9	5,2	5,0	3,0
2. Доступ та участь	10	5,4	6,8	5,2	8,0	6,5
3. Закупівлі	7	1,0	1,3	1	1,0	1,0
4. Житлова політика	7	3,0	1,0	0,8	0,5	2,0
5. Бюджетний процес	8	5,0	3,0	2,0	4,0	1,8
6. Фінансова та матеріальна допомога, гранти	8	5,5	6,0	3,0	2,0	1,5
7. Соціальні послуги	4	1,0	0,5	1,0	1,0	1,0
8. Кадрові питання	5	3,0	1,0	2,0	2,0	1,5
9. Професійна етика та конфлікт інтересів	6	4,8	2,2	2,3	2,5	0,3
10. Землекористування та будівельна політика	10	5,5	4,0	4,5	5,0	3,0
11. Комунальні підприємства	10	5,0	1,5	6,0	2,7	4,4
12. Комунальне майно	8	4,5	3,5	4,6	4,3	2,4
13. Освіта	7	2,5	3,0	3,8	2,5	1,5
14. Інвестиції та економічний розвиток	13	8,8	6,8	2,7	3,3	6,2

Узагальнено з використанням: [2].

За результатами дослідження вищезгаданих населених пунктів Полтавської області найбільш прозорою є інформація в сферах: інформація про роботу органів місцевої влади, доступ та участь, землекористування та будівельна політика, інвестиції та економічний розвиток (Кременчук, Полтава).

В місті Кременчуці за 2017-2020 рр. зріс рівень прозорості за більшістю індикаторів, а саме таких як «Житлова політика», «Бюджетний процес», «Фінансова та матеріальна допомога, гранти», «Кадрові питання»,

«Антикорупційна політика та професійна етика», «Комунальні підприємства», «Інвестиції та економічний розвиток».

Полтава одне з двох міст, які покращили свої позиції. Можна спостерігати зростання кількості балів за індикаторами «Доступ та участь», «Бюджетний процес», «Фінансова та матеріальна допомога, гранти», «Антикорупційна політика та професійна етика», «Землекористування та будівельна політика», «Комунальне майно», «Освіта». Найбільш близькі до максимального показники за напрямками «Доступ та участь», «Фінансова та матеріальна допомога, гранти». Найбільший відносний приріст за індикаторами «Освіта», «Комунальне майно», «Антикорупційна політика та професійна етика», «Доступ та участь». Зменшилася кількість балів за індикаторами «Закупівлі» та «Кадрові питання».

Місто Горішні плавні за досліджуваний період в рейтингу додало лише 8,3 бали, що знизило його місце на 35 позицій. Найбільші досягнення за період з 2017 р. спостерігаємо за індикаторами «Комунальні підприємства», «Освіта», «Фінансова та матеріальна допомога, гранти». Неочікуваним є різке зменшення кількості балів за індикатори «Інформація про роботу органів місцевої влади», «Закупівлі», «Бюджетний процес». Рівень оцінки в 2020 р. за іншими індикаторами близький до рівня 2017 р.

Місто Миргород є ще одним з тих що погіршило свою позицію на 13 місць при збільшенні сукупної кількості балів на 12,2. В 2020 р в порівнянні з 2017 р. за більшістю індикаторів спостерігається лише незначне зростання або стабільний рівень показника. Проте і зменшення відбулося лише за індикатором «Освіта».

Місто Лубни за досліджуваний період показало найбільший приріст сукупної кількості балів, хоча воно і з цим результатом займає лише 77 місце в рейтингу (36,1 бала). Воно теж демонструє зростання оцінки майже за всіма індикаторами, при цьому найбільший приріст спостерігається за такими: «Комунальні підприємства», «Доступ та участь», «Житлова політика», «Кадрові питання», «Освіта».

Важливо, що Transparency International Ukraine комплексно підходить до розробки і впровадження змін: надає рекомендації щодо збільшення підзвітності та поширення кращих практик для представників місцевої влади; пропонує готові рішення для органів місцевої влади щодо підвищення рівня прозорості та підзвітності, забезпечує підтримку міст у процесі змін; навчає активістів інструментам забезпечення прозорості та контролю діяльності місцевої влади; проводить неформальне навчання з тем прозорості та підзвітності для ОМС, активістів та представників бізнесу. Використати запропоновані можливості розвитку механізмів громадського контролю влади органи місцевого самоврядування можуть долучившись до проекту «Розбудова прозорості в містах України». Важливою умовою успіху є також корегування кадрової політики в напрямку підвищення кваліфікації посадових осіб, які організують роботу із забезпечення доступу до публічної інформації, відповідальних за наповнюваність і роботу веб-сайтів і т. ін.

Список використаних джерел:

1. Доступ до інформації і межі прозорості державної влади. URL: [file:///C:/Users/oserd/Downloads/GGG_%234_\(UKR\)%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/oserd/Downloads/GGG_%234_(UKR)%20(2).pdf) (дата доступу: 22.02.2022).
2. Рейтинг прозорості 100 міст. URL: <https://transparentcities.in.ua/transparency-rating> (дата звернення: 22.02.2022).

*Гнаток Є.М., СВО Бакалавр, спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Науковий керівник: д. е. н., професор, Дорофєєв О.В.*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сучасний стан реформи децентралізації влади показав, що більшість територіальних громад не можуть повноцінно функціонувати через сукупність певних факторів. Їхня ідентифікація й аналіз дозволять зменшити перешкоди і побудувати реальний, спроможний інститут місцевого самоврядування.

Проблемні аспекти діяльності органів місцевого самоврядування (ОМС) досліджували такі науковці як: М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, Ю.В. Ковбасюк, А.П. Лелеченко, П.М. Любченко, А.Ф. Мельник, Г.Л. Монастирський, Н.Р. Нижник, О.В. Скрипнюк, А.Ф. Ткачук та інші. Аналіз напрацювань представлених авторів дозволяє сформулювати три головні проблеми, котрі перешкоджають ефективному функціонуванню ОМС в Україні, а саме: неповноцінне виконання з боку держави свого обов'язку щодо забезпечення належними умовами (матеріальними, фінансовими, організаційними тощо) здійснення ОМС своїх повноважень (у тому числі й делегованих); наявність значної кількості прогалин і невизначеностей у Конституції України щодо процесу децентралізації; кадрова проблема.

Так, з року в рік можна спостерігати нестачу коштів ОМС. Бюджетна система України спрямована на підтримку не самодостатніх, а дотаційних територіальних громад і регіонів за правилом: чим більше надходжень до місцевого бюджету за рахунок внутрішніх джерел, тим більше вилучень треба чекати у наступному році. А чим менше таких надходжень, тим більше поступає до місцевого бюджету коштів із Державного бюджету України за рахунок міжбюджетних трансферів з метою фінансового вирівнювання. Таким чином, створюється патова ситуація, котра гальмує весь регіональний розвиток [1].

У Основному Законі досі чітко не визначено правовий статус місцевого самоврядування, його територіальна основа, не розмежованими залишаються повноваження ОМС та ОБВ, відсутні виконавчі органи у представницьких органах районного та обласного рівня, адже за Конституцією України передбачено створення лише виконавчого апарату районної та обласної ради.